

HE 114/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 4 luvun muuttamisesta

Suomen Taksiliitto ry kiittää sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 4 luvun muuttamisesta. Lausuntonaan Suomen Taksiliitto toteaa seuraavaa

Hallituksen esityksen perusteluosassa on ansiokkaasti tuotu esille taksimarkkinan monitahoisuus ja alueiden väliset erot. Käsillä oleva ehdotus, jolla sairausvakuutuksesta korvattavan taksin käytön enimmäishintoja koskevat säännökset muutettaisiin toistaiseksi voimassa oleviksi, on lähtökohtaisesti ymmärrettävää valtion talouden ennakoitavuuden ja hallittavuuden osalta. Lain toisen tavoitteen – vakuutettujen hoitoon pääsyn turvaaminen – on monisyisempi asia, kuten myös perusteluissa on otettu esiin.

Taksiliitto haluaa lausunnossaan tuoda esille enimmäishinta-asetukseen liittyvät epäkohdat. Yksi näistä on odotusmaksuun liittyvä aikarajoitus, joka ei kata yrittäjän käyttämää todellista aikaa vakuutetun saapumiseen autolle. Tämä vaikuttaa erityisesti suuremman esteettömän kaluston korvauksiin. Sairausvakuutuslain 4 lukuun liittyvää asetusta on korjattava siten, että se varmistaa myös suuren esteettömän kaluston hankinnan ja käytön.

Tarve enimmäishintasäätelylle

Sairausvakuutuslain 20 luvun 58:n mukaan Kansaneläkelaitos voi kilpailuttaa matkojen yhdistelypalvelujen tuottaja sekä tilausliikennettä suorittavat liikenteenharjoittajat, jolloin sovelletaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia. Tällöin kuljetuspalveluiden välittämisestä suoritettava maksu ja matkan hinta voivat määräytyä kilpailutuksen tuloksen perusteella.

Kansaneläkelaitoksen kilpailuttamismallin mukaisesti kilpailutukseen osallistuvat nykyisin välityspalveluntuottajat, eivät palvelun tuottavat liikenteenharjoittajat. Välityspalveluntuottajia ei ole kilpailutettu välityspalvelun hinnan perusteella, vaan arviointiperusteena on käytetty matkojen hinnoista annettavaa alennusprosenttia.

Kun päädytään enimmäishintasäätelyyn, tulisi Taksiliiton näkemyksen mukaan asetuksen määrittämiä hintoja myös käyttää matkojen korvausperusteena, tulisi myös kiinnittää huomiota hintojen riittävyyteen palveluntoimitusketjun eri osissa, ja yrittäjän kustannukset kattavaan hinnoitteluun alennusten jälkeen.

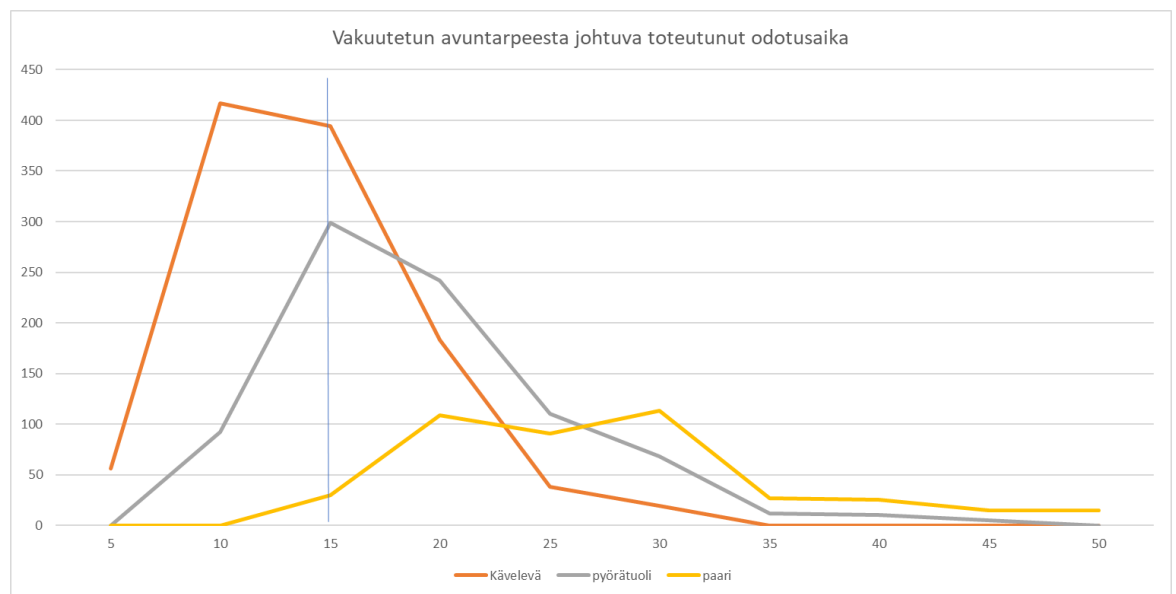
Odotusaika korvattava täysimääräisesti

Luonnoksen mukaan: "Odotusmaksua saadaan veloittaa yhdensuuntaisen matkan osalta enintään 15 minuutin ajalta, jos taksi odottaa vakuutettua tilauspaikalla hänen

myöhästyttyään avuntarpeesta johtuvasta tai muusta hyväksyttävästä syystä”. Avuntarpeesta johtuvana hyväksyttävänä syynä odotusmaksun veloittamiselle voidaan pitää, jos esimerkiksi taksinkuljettaja on noutanut vakuutetun sairaalan osastolta sen vuoksi, ettei vakuutettu ole ilman apua kyennyt tulemaan osastolta sairaalan ulko-ovelle.

Taksiliitto kysyi syksyllä 2024 sairausvakuutuksesta korvattavia taksimatkoja ajavilta yrityksiltä keskimääräistä osastolta noutamiseen kuluva-aikaa seuraavin tuloksien: Kävelevien asiakkaiden osalla osastolta noutaminen onnistui alle 15 minuutissa 78 prosentissa tapauksista. Pyörätuoli-asiakkaiden osalta osastolta noutaminen onnistui alle 15 minuutissa alle puolessa kuljetuksista ja paariasiakkaiden osalta 15 minuuttia oli riittävä aika osastolta noutamiseen vain 7 prosentissa tapauksista.

Esitetty 15 minuutin aika ei ole siis riittävä etenkin paritaksikuljetuksissa. Lisäksi suurten sairaaloiden alueilla asiakasta osastolta noutavan taksinkuljettajan on usein jätettävä ajoneuvonsa kauas ulko-ovelta, mikä lisää merkittävästi asiakkaan noutoaikaa osastolta. Yleensä sairaaloiden asiakkaiden jättö- /noutoalueella ei sallita taksien pysäköintiä vakuutetun noutamiseksi osastolta.

Oheisesta graafista on nähtävissä edellä mainituista syistä johtuvat todelliset odotusajat, jotka kuluvat vakuutetun avuntarpeesta. Erityisesti pyörätuolilla tai paarilla kuljetettavien vakuutettujen osalta 15 minuutin maksimiaika ylittyy merkittävästi. Huomattavaa on myös, että näissä tapauksissa käytetään isoa esteetöntä autoa ja siihen tarvittavia lisälaitteita, jonka kustannukset ovat pienempää autoa korkeammat.

Suomen Taksiliitto alleviivaa, että taksiryittäjä tekee asetuksen perusteella korvauksetonta työtä, jos asiakkaan osastolta noutamiseen kuluva aika ylittää 15 minuuttia. Esitämme, että asiaa koskevaan valtioneuvoston asetukseen 4 §:n loppuun lisätään: ”Perustellusta syystä odotusmaksua saadaan veloittaa myös yli 15 minuuttia.”

Odotusajan täysimääräisen korvauksen vaikutus kustannuksiin

Mikäli asiakkaiden noutamiseen kuluva aika korvattaisiin taksiryityksille toteutuneen ajankäytön mukaisesti, nostaisi se yhteiskunnan kustannuksia vain noin 0,14% (Taksiliiton selvitys, päivitys julkaistu 20.10.2025), mutta edistäisi erityisesti isojen esteettömien autojen saatavuutta. Kelan korvaamia taksimatkoja maksettiin 247 miljoonaa euroa- Kustannusten nousu odotusajan täysimääräisen korvaamisen johdosta on vähäinen, eli noin 345 000 euroa, kun taas taksiryittäjille korvauksettomasta työstä aiheutuu kohtuuton haitta sen estäessä muiden kuljetusten hoitamisen samaan aikaan.

Saatavuuteen vaikuttaa myös matkan kesto. Kun otetaan huomioon avustukseen käytettävä aika ja muu aikatauluihin liittyvä odotus, on huomioitava, että lyhyeen kuljetusmatkaan käytettävä aika korreloi negatiivisesti siitä saatavaan kilometrikorvaukseen. Käytännössä lyhyissä kuljetuksissa tulisikin huomioida käytettävä aika, ei niinkään ajettavat kilometrit.

Esteettömän kaluston saatavuus

Kuten hallituksen ehdotuksessa todetaan, on suurten esteettömien ajoneuvojen kuljetuksissa saatavuushaasteita. Isojen esteettömien ajoneuvojen osuus esteettömien ajoneuvojen kannasta oli vielä vuonna 2018 kesäkuussa 90 prosenttia, mistä se on laskenut alle 70 prosenttiin kesäkuuhun 2024 mennessä. Syynä laskevaan kehitykseen on ollut taksarakenne. Koska pienen ja suuren esteettömän ajoneuvon taksa on sama, ei suuren esteettömän ajoneuvon hankinnalle ole liiketaloudellisia perusteita, koska ne ovat sekä hankintahinnaltaan, varustukseltaan ja käyttökuluiltaan olennaisesti pieniä esteettömiä ajoneuvoja kalliimpia.

Kuljetusten saatavuuden heikentyminen erityisesti suurten esteettömien autojen osalta on vastoin tavoitetta turvata väestön yhtäläinen oikeus terveydenhuollon palveluihin.

Suomen Taksiliitto ry